

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

25. oktoober 2018*

Eelotsusetaotlus – Meditsiiniliste diagnostikaseadmete ja -materjalide hanked – Direktiiv 2014/24/EL – Artikkel 42 – Lepingu sõlmimine – Hankija kaalutusõigus – Tehnilise kirjelduse üksikasjalikkus

Kohtuasjas C-413/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos Aukščiausiasis Teismase (Leedu kõrgeim kohus) 30. juuni 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. juulil 2017, menetluses

„Roche Lietuva“ UAB

menetluses osales:

Kauno Dainavos poliklinika VšĮ,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president K. Jürimäe, kohtunikud E. Juhász (ettekandja) ja C. Vajda,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- „Roche Lietuva“ UAB, esindajad: advokaadid G. Balčiūnas ja K. Karpickis,
- Kauno Dainavos poliklinika VšĮ, esindajad: advokaadid K. Laurynaitė ja J. Judickienė,
- Leedu valitsus, esindajad: D. Kriauciūnas, K. Dieninis ja D. Stepanienė,
- Kreeka valitsus, esindajad: M. Tassopoulou, A. Magrippi ja K. Georgiadis,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Steiblytė ja P. Ondrůšek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 134, lk 114; ELT eriväljaanne 06/23, lk 132) artiklite 2 ja 23 ning VI lisa tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, milles „Roche Lietuva“ UAB, kes oli edutu pakkuja Kauno Dainavos poliklinika VšĮ (Kaunases asuv polikliinik, Leedu) (edaspidi „Kaunase Dainava polikliinik“) korraldatud riigihankes, esitas kaebuse seoses hanke tehnilise kirjeldusega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiiv 2004/18 tunnistati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta (ELT 2014, L 94, lk 65) artikli 91 esimese lõigu kohaselt alates 18. aprillist 2016 kehtetuks.
- 4 Direktiivi 2014/24 põhjenduses 74 on märgitud:

„(74) Avaliku sektori hankijate koostatud tehnilised kirjeldused peavad võimaldama riigihangete avatust konkurentsile ja jätkusuutlikkusega seotud eesmärkide saavutamist. Seepärast peaks olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel tehnilistel lahendustel, standarditel ja turul kasutuses olevatel tehnilistel kirjeldustel, ning pakkumusi, mis on koostatud olulusringi ning ehitustööde, asjade ja teenuste tootmisprotsessi jätkusuutlikkusega seotud tulemuslikkuse kriteeriumide põhjal.

Seega tuleks tehnilised kirjeldused koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsi teatavat ettevõtjat soosivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapäraselt pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi. Kõige paremini aitab seda eesmärki saavutada see, kui tehnilise kirjelduse koostamisel lähtutakse funktsionaalsetest nõuetest ja kasutusomadustest. Funktsionaalsed ja kasutusomadustega seotud nõuded on samuti sobilikud vahendid innovatsiooni soodustamiseks riigihanketes ja neid peaks kasutama võimalikult ulatuslikult. Kui viidatakse Euroopa standardile või selle puudumisel oma riigi standardile, peaksid avaliku sektori hankijad kaaluma ka teistel samaväärsetel süsteemidel põhinevaid pakkumusi. Nõutava märgisega samaväärsuse tõendamine peaks olema ettevõtja kohustus.

[...]“.

- 5 Direktiivi artikkel 18 „Riigihanke üldpõhimõtted“ lõige 1 sätestab:

„Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

Riigihanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja või konkurentsi kunstlikult piirata. Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.“

6 Nimetatud direktiivi artikkel 42 „Tehniline kirjeldus“ näeb ette:

„1. VII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus esitatakse hankedokumentides. Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks ehitustöö, teenuse või asja nõutavad omadused.

Selliste omaduste kirjeldamisel võib käsitleda ka tellitavate ehitustööde tegemise, asjade tootmise või teenuste osutamise teatavat protsessi või meetodit või spetsiifilist protsessi nende olulusringi muu etapi jaoks, isegi kui need tegurid ei ole nende oluliseks osaks, tingimusel et need on seotud lepingu sisuga ning on proportsionaalsed selle väärtuse ja eesmärkide suhtes.

[...]

2. Tehniline kirjeldus peab võimaldama kõigile ettevõtjatele võrdse juurdepääsu hankemenetlusele ega tohi tekitada põhjendamatuid takistusi riigihangete avamisel konkurentidele.

3. Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:

- a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelingu eseme ning et avaliku sektori hankijad saaksid lepingu sõlmida;
- b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtivatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märge „või samaväärne“;
- c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile, või
- d) viidates teatavate näitajate puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude näitajate puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

4. Tehnilises kirjelduses ei nimetata kindlat marki ega allikat või eri protsessi, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega teatavat tootmisviisi, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada, välja arvatud juhul, kui see on hankelingu eseme seisukohast põhjendatud. Erandkorras lubatakse sellist nimetamist, kui lepingu reguleerimiseset ei ole lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või samaväärne“.

[...]“.

7 Direktiivi 2014/24 VII lisa „Teatavate tehniliste kirjelduste määratlused“ punkt 1 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tehniline kirjeldus“ – üks järgmistest
 - a) [...]
 - b) asjade või teenuste hankelingu puhul kirjeldus dokumendis, millega määratakse kindlaks asja või teenuse nõutud omadused nagu kvaliteet, keskkonnanõuetest ja kliimanäitajad, universaalnõuetest (sealhulgas puudega inimeste juurdepääs) vastav projekt ja

vastavushindamine, tõhusus- ja kasutusnäitajad, ohutus või mõõtmed, sealhulgas tootele esitatavad nõuded, mis puudutavad nime, mille all seda müüakse, terminoloogiat, sümboleid, katsetamist ja katsetamismeetodeid, pakendamist, märgistamist ja tähistamist, kasutusjuhendeid, tootmisprotsesse ja -meetodeid asja või teenuse olelusringi mis tahes etapis ning vastavuse hindamise kriteeriume“.

Leedu õigus

- 8 Direktiivi 2004/18 artiklid 2 ja 23 ning VI lisa on Leedu õigusse üle võetud Leedu Vabariigi riigihangete seaduse (Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas) artiklitega 3 ja 25 ning lisaga 3. Direktiiv 2014/24 on aga üle võetud 2. mai 2017. aasta seadusega XIII-327. Nimetatud seadus jõustus 1. juulil 2017.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 9 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust selgub, et Kaunase Dainava polikliinik avaldas 22. juunil 2016 avatud riigihankemenetluse hanketeate pealkirjaga „Inimervishoius kasutatavate laboratoorsete diagnostikaseadmete rentimine ning nimetatud seadmete tööd tagavate teenuste ja materjalide hange“. See hange jagunes 13 osaks. Põhikohtuasjas käsitletava hankeosa maksumus oli 250 000 eurot.
- 10 Roche Lietuva esitas 4. juulil 2016 vaide, milles ta märkis, et riigihanke alusdokumentide lisas nr 1 toodud tehniline kirjeldus piiras selle kõrge spetsiifilisuse tõttu põhjendamatult tarnijatevahelist konkurentsi ja oli tegelikult kohandatud vastavalt teatavate vereanalüsaatorite tootjate toodetele. Kaunase Dainava polikliinik muutis oma 14. juuli 2016. aasta otsusega tehnilise kirjelduse teatavaid punkte.
- 11 Kuna Roche Lietuva ei olnud oma vaide peale tehtud muudatustega rahul, siis esitas ta 28. juulil 2016 liikmesriigi kohtule kaebuse.
- 12 Nii esimese astme kui ka apellatsioonistme kohus jätsid Roche Lietuva kaebused vastavalt 6. oktoobril ja 14. detsembril 2016 rahuldamata eelkõige põhjusel, et ühelt poolt oli Kaunase Dainava polikliinik kasutanud oma kaalutlusõigust nõuetekohaselt ja koostanud üksikasjaliku tehnilise kirjelduse, pidades silmas nõudeid kvaliteetsele analüüsimisele ja inimervishoiule, ja teiselt poolt ei ole põhikohtuasja kaebaja tõendanud, et kõnealune hange oli kohandatud konkreetsetele seadmetele või tootjatele.
- 13 Kaunase Dainava polikliinik tunnistas 28. detsembril 2016 – pärast seda, kui Viešųjų pirkimų tarnyba (riigihangete amet, Leedu) oli esitanud sellekohase nõude, kuna ta oli tuvastanud, et on rikutud muid kehtivad õigusnorme kui need, millele on viidatud eelotsusetaotluses – kõnealuse hanke kehtetuks.
- 14 Roche Lietuva esitas seepeale 17. jaanuaril 2017 kassatsioonkaebuse Lietuvos Aukščiausiasis Teismasele (Leedu kõrgeim kohus), kes vaatas selle asja läbi 17. mail 2017. Nimetatud kohus tegi 19. juunil 2017 *ex officio* määruse menetluse uuendamiseks. Ta tegi pooltele teatavaks kavatsuse väljuda kassatsioonkaebuse piiridest ning palus pooltel ja riigihangete ametil esitada oma seisukohad selle kohta, kui riigihanke alusdokumentides ei kehtestata nõudeid mitte teenustele (meditsiinilised analüüsid), vaid nende teenuste osutamiseks vajalikele seadmetele.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus sellise hankija nagu põhiasja hankija kaalutlusõigusega kehtestada hankemenetluses hangitavate meditsiineseadmete omadustele konkreetseid nõudeid, kui hankija ei soovi neid seadmeid mitte iseseisval eesmärgil, vaid meditsiinianalüüsides tegemise vahendina. Eelotsusetaotluse esitanud kohus arutleb, kas see hankija täidab seadusest tulenevaid

nõudeid, kui seadme kasutamist on kirjeldatud kui funktsionaalset nõuet, mis ei seonu mitte kasutamisega eraldi võetuna või seadme omadustega, vaid selle kasutamise tulemusega, eelkõige osas, mis puudutab analüüside kiirust või usaldusväärsust ja kasutatud meetodeid.

- 16 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Leedu kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2004/18 artikleid 2 ja 23 ning VI lisa sätteid (koos või eraldi, kuid nimetatud sätete kohaldamist piiramata) tuleb tõlgendada ja mõista nii, et juhul kui hankija – tervishoiuasutus – soovib osta asju (meditsiinilisi diagnostikaseadmeid ja -materjale) või nendega seotud eriõigusi riigihanke korras, et olla võimeline ise analüüsi tegema, on tal kaalutlusõigus kehtestada neile asjadele tehnilistes kirjeldustes üksnes selliseid nõudeid, milles ei kirjeldata eraldi seadmete ja/või materjalide individuaalseid kasutusomadusi (tehnilisi omadusi) ning kasutamisega seotud (funktsionaalseid) omadusi, vaid määratletakse tehtavate analüüside kvalitatiivsed näitajad ning katselaboris saadavad tulemused, mille sisu tuleb kõnealuse hanke alusdokumentides eraldi välja tuua?“

Sissejuhatavad märkused

- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma küsimuses teatavatele direktiivi 2004/18 sätetele. Seoses selle direktiivi ajalise kehtivusega tuleb märkida, et põhikohtuasjas käsitletav hanketeade avaldati 22. juunil 2016 ehk pärast seda kuupäeva, millest alates see direktiiv kehtivuse kaotas, mis direktiivi 2014/24 artikli 91 esimese lõigu kohaselt oli määratud 18. aprilliks 2016.
- 18 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt aga kuulub põhimõtteliselt kohaldamisele direktiiv, mis kehtib hetkel, mil hankija valib selle menetluse liigi, mida ta kavatseb järgida, ning lahendab lõplikult küsimuse, kas riigihankelepingu sõlmimiseks on nõutav eelneva hankemenetluse korraldamine (14. septembri 2017. aasta kohtuotsus Casertana Costruzioni, C-223/16, EU:C:2017:685, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 19 Tuleb lisada, et direktiivi 2004/18 artiklid 2 ja 23 on sisuliselt üle võetud vastavalt direktiivi 2014/24 artikli 18 lõikes 1 ja artiklites 42–44. Direktiivi 2004/18 VI lisa on sisuliselt üle võetud direktiivi 2014/24 VII lisas. Hangitavate tööde, teenuste või asjade omaduste tehnilisele kirjeldusele kohaldatavad tingimused on täpsemalt reguleeritud viimati nimetatud direktiivi artiklis 42.
- 20 Sellest järeldub, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks tuleb tõlgendada direktiivi 2014/24 sätteid.

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 21 Eeltoodut arvestades saab asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, mil määral peab hankija direktiivi 2014/24 artiklite 18 ja 42 ning võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtete kohaselt omistama meditsiiniseadmete hanke tehnilise kirjelduse koostamisel tähtsust seadmete individuaalsetele omadustele või nende seadmete kasutustulemusele.
- 22 Euroopa Komisjon tõstatab kõigepealt küsimuse seoses selle küsimuse vastuvõetavusega, arvestades asjaolu, et põhikohtuasjas käsitletav hankemenetlus tunnistati kehtetuks, mistõttu on see küsimus hüpoteetiline.
- 23 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetluses üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust kui ka Euroopa Kohtule

esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama. ELTL artikliga 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute koostöömenetluse raames eeldatakse liidu õigust puudutavate küsimuste asjakohasust. Euroopa Kohus võib keelduda selle artikli alusel esitatud liikmesriigi kohtu eelotsuse küsimusele vastamast vaid juhul, kui eeskätt ei ole järgitud Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 sätestatud nõudeid eelotsusetaotluse sisu kohta või kui on ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendamine või kehtivuse hindamine, mida liikmesriigi kohus taotleb, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või kui probleem on hüpoteetiline (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Confédération paysanne jt, C-528/16, EU:C:2018:583, punktid 72 ja 73 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 24 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohus toonud oma taotluses välja mitu põhjust, miks vaatamata sellele, et põhikohtuasjas käsitletav hange tunnistati kehtetuks, säilib põhikohtuasja vaidluse lahendamise suhtes õiguslik huvi. Neil tingimustel tuleb tõdeda, et esitatud küsimust ei tule vaadelda hüpoteetilisena ning järelikult tuleb see tunnistada vastuvõetavaks.
- 25 Sisu osas asub direktiivi 2014/24 VII lisa punktis 1 määratletud tehniline kirjeldus selle direktiivi artikli 42 lõike 1 esimese lõigu kohaselt riigihanke alusdokumentides ja selles määratletakse tööde, teenuste ja asjade nõutavad omadused.
- 26 Nimetatud direktiivi artikli 42 lõike 3 kohaselt võib tehnilisi kirjeldusi koostada mitmel viisil: kas kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid või viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtvaatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilistele hinnangutele, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta või neid kahte viisi omavahel kombineerides.
- 27 Selles osas tuleb tõdeda, et kuigi artikli 42 lõige 3 näeb ette, et tehniline kirjeldus tuleb koostada kas kirjeldades piisavalt täpselt kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid või viidates tehnilistele kirjeldustele või erinevatele standarditele, ei välista see säte mingil moel seda, et meditsiiniliste analüüside tegemiseks mõeldud meditsiiniseadmete hanke dokumentides täpsustatakse hangitavate seadmete ja vahendite funktsioneerimise ja kasutusega seotud omadusi.
- 28 Lisaks tuleb märkida ühelt poolt, et direktiivi 2014/24 artikli 42 lõike 3 sõnastus ei loo tehnilise kirjelduse koostamise meetodite vahel hierarhiat ega eelista ühtegi neist meetoditest.
- 29 Teiselt poolt tuleneb sellest sättest, et tehnilisi kirjeldusi reguleeriv liidu õigus tunnustab hankija laiaulatuslikku kaalutlusõigust hanke tehnilise kirjelduse koostamisel.
- 30 See kaalutlusõigus on põhjendatud asjaoluga, et just hankijad teavad paremini, milliseid seadmeid on neil vaja ning just nemad saavad kõige paremini kindlaks määrata nõuded, mis tuleb soovitud tulemuse saavutamiseks täita.
- 31 Siiski seab direktiiv 2014/24 hankijale järgimiseks teatavad piirid.
- 32 Eelkõige nõuab direktiivi 2014/24 artikli 42 lõige 2, et tehniline kirjeldus annaks kõigile ettevõtjatele võrdsed võimalused hankemenetluses osaleda ega tekitaks põhjendamatuid takistusi riigihangete avamisel konkurentsile.
- 33 See nõue konkretiseerib tehniliste kirjelduste koostamisel nimetatud direktiivi artikli 18 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte. Selle sätte kohaselt kohtlevad hankijad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.

- 34 Nii on Euroopa Kohus juba leidnud, et võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtted on tehniliste kirjelduste koostamisel olulise tähtsusega, arvestades nende väljavalmimisega ja sõnastamisega seotud diskrimineerimisohtu (vt seoses direktiiviga 2004/18 10. mai 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-368/10, EU:C:2012:284, punkt 62).
- 35 Lisaks on direktiivi 2014/24 artikli 18 lõike 1 teises lõigus täpsustatud, et hanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see nimetatud direktiivi kohaldamisalast välja või piirata konkurentsi kunstlikult, ning et konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui riigihanget kavandatakse kavatsusega teatavaid ettevõtjaid sobimatul viisil soodustada või ebasoodsasse olukorda panna.
- 36 Sama suunitlusega on direktiivi 2014/24 põhjenduses 74 märgitud, et „tehnilised kirjeldused [tuleks] koostada nii, et need ei vähendaks kunstlikult konkurentsi teatavat ettevõtjat soosivate nõuetega, kirjeldades vastava ettevõtja poolt tavapäraselt pakutavate asjade, teenuste või ehitustööde põhiomadusi“. Lisaks peaks selle põhjenduse kohaselt „olema võimalik esitada pakkumusi, mis põhinevad mitmesugustel tehnilistel lahendustel, standarditel ja turul kasutuses olevatel tehnilistel kirjeldustel“.
- 37 Nende nõuete järgimine on seda enam oluline siis, kui – nagu käesoleval juhul – riigihanke alusdokumentides toodud tehniline kirjeldus on koostatud eriti üksikasjalikult. Mida üksikasjalikum on tehniline kirjeldus, seda suurem on oht, et teatava tootja tooteid on eelistatud.
- 38 Direktiivi 2014/24 artikli 42 lõikest 4 tuleneb küll tõesti, et erandjuhul, kui lepingu reguleerimisest ei ole direktiivi artikli 42 lõike 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada, lubatakse viidata kindlale margile või päritolule või eri protsessile, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, või kaubamärgile või patendile, kui see on põhjendatud lepingu esemega ning kui direktiivis 2014/24 selleks ette nähtud tingimused on täidetud, eelkõige kui sellisele viitele on riigihanke alusdokumentides lisatud märke „või samaväärne“. Samas tuleb nimetatud sätte erandlikku laadi arvestades neid tingimusi, millistel hankija võib sellist võimalust kasutada, tõlgendada kitsalt.
- 39 Asjade riigihankeid käsitleva kohtupraktika kohaselt ei või see, kui väljendit „või samaväärne“ pole hankemenetluse alusdokumentides kindlaksmääratud toote järele lisatud, mitte üksnes heidutada pakkumuse esitamisest loobuma ettevõtjaid, kelle kasutuses on sellele tootele analoogsed süsteemid, vaid ka takistada impordivoogu liikmesriikidevahelises kaubanduses, reserveerides lepingu ainult neile tarnijatele, kes märgivad, et nad kasutavad konkreetset nimetatud toodet (vt selle kohta 3. detsembri 2001. aasta kohtumäärus Vestergaard, C-59/00, EU:C:2001:654, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Eeltoodud asjaolusid arvestades tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida – arvestades hankija kaalutlusõigust koostada tehniline kirjeldus kvalitatiivsete nõuete kohaselt, lähtudes kõnealuse hanke esemest –, kas põhikohtuasjas käsitletava tehnilise kirjelduse eriline üksikasjalikkus ei vii mõne pakkuja kaudse eelistamiseni.
- 41 Veel on oluline, et tehnilise kirjelduse üksikasjalikkuse määr järgiks proportsionaalsuse põhimõtet, mis konkreetset eeldab selle kontrollimist, kas selline üksikasjalikkuse määr on soovitatavate eesmärkide saavutamiseks vajalik.
- 42 Samas tuleb märkida, et proportsionaalsuse põhimõtet kohaldatakse tundlikus rahvatervise valdkonnas erilisel moel. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et hinnates, kas liikmesriik on selles valdkonnas järginud proportsionaalsuse põhimõtet, tuleb arvestada asjaolu, et inimeste elu ja tervis on EL toimimise lepinguga kaitstud hüvede ja huvide hulgas esikohal, ning seda, et liikmesriigid võivad otsustada, millisel tasemel nad kavatsevad rahvatervise kaitse tagada ja kuidas selline tase saavutatakse. Kuna see tase võib liikmesriigiti varieeruda, tuleb tunnustada liikmesriikide kaalutlusruumi olemasolu (vt 8. juuni 2017. aasta kohtuotsus Medisanus, C-296/15, EU:C:2017:431, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 43 Veel tuleb nentida, et Euroopa Kohtu poolt siseriiklikele kohtutele eelotsuse taotlemiseks antud soovitude (ELT 2018, C 257, lk 1) punktis 11 on kirjas, et kuigi otsuse tegemisel võtab Euroopa Kohus tingimata arvesse põhikohtuasja õiguslikku ja faktilist raamistikku, nagu selle on eelotsusetaotluse esitanud kohus oma eelotsusetaotluses määratlenud, ei kohalda ta sellele vaidlusele liidu õigust ise. Kui Euroopa Kohus otsustab liidu õiguse tõlgendamise või kehtivuse üle, üritab ta anda põhikohtuasja lahendamiseks tarviliku vastuse, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohus on see, kes peab selle põhjal konkreetsed järeldused tegema. Neil põhjustel annab Euroopa Kohus tõlgenduse üldjuhul *in abstracto*.
- 44 Käesoleval juhul tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul eespool kirjeldatud tõlgendusnüansse arvestades konkreetselt hinnata põhikohtuasjas käsitletava tehnilise kirjelduse kooskõla võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtetega.
- 45 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2014/24 artikleid 18 ja 42 tuleb tõlgendada nii, et need ei pane meditsiiniseadmete hanke tehnilise kirjelduse koostamisel hankijale kohustust eelistada põhimõtteliselt kas meditsiiniseadmete individuaalsete omaduste olulisust või nende seadmete kasutustulemuste olulisust, vaid nõuavad, et tehniline kirjeldus tervikuna järgiks võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb hinnata, kas tema menetluses olevas kohtuasjas käsitletav tehniline kirjeldus vastab nendele nõuetele.

Kohtukulud

- 46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikleid 18 ja 42 tuleb tõlgendada nii, et need ei pane meditsiiniseadmete hanke tehnilise kirjelduse koostamisel hankijale kohustust eelistada põhimõtteliselt kas meditsiiniseadmete individuaalsete omaduste olulisust või nende seadmete kasutustulemuste olulisust, vaid nõuavad, et tehniline kirjeldus tervikuna järgiks võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb hinnata, kas tema menetluses olevas kohtuasjas käsitletav tehniline kirjeldus vastab nendele nõuetele.

Allkirjad